

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZALLÁS:

Belső farkasletha 78. sz. alatt gr. BÁNYFI ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetés: ár: négyhasábszor első 7 kr., második 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyeg. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A nyilatkozati cikkek sora után 25 kr. előleges befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Rendkívüli előfizetési felhívás.

Az országgyűlés határnapja közeledte alkalnából a jelen hó kezdetével rendkívüli előfizetést nyitunk.

Az előfizetési feltételek:

jun. — aug. 3 óra 3 forint.

jun. — sept. 4 óra 4 „

jun. — dec. 7 óra 7 „

havonként 1 „

Az előfizetési pénzek kiadók Stein János középúti könyvkereskedésbe bérmentve küldendők.

Földadó-provisorium és földterhermentesítés.

(P. A.) Tagadhatatlan, hogy főleg a nagyobb birtokos osztály figyelmét nehéz és sok felé ágazott érdekek kiegyenlítése körüli elmélkedés köti most le, de azért nem hihetjük, hogy megoldandó és az idővel sebesen előbbre haladó anyagi kérdéseink két legfontosabika a. m. kataster és földterhermentesítés-ügy folyama iránt nemcsak közönyösek maradhatnánk, de sőt miután e kérdések oly természetűek, melyeknek kitisztázására az évek egy hosszú sorát, s ezzel öszekötött nagy költségeket igényelnek, s melyek mikénti megoldásától az állam és egyesek bizonyos fokozatu jóllete függ egyfelől; másfelől pedig miután azokat idehárabb módosítani, éppen a körülírt okoknál fogva is, vagy csak igen nehezen és tetemes áldozattal, vagy egy általában nem is lehetséges többé: tehát nem tarthatjuk háládatlan idővesztésnek e körüli rövidbe foglalt nézetünket és aggodalmainkat a lehetőség határai között nyilvános ténre vinni által, czélunk lévén az érdekeltek figyelmét felhívni s illetőleg megnyugtató intézkedésekre kérni fel.

I. A miilleti a földadó-provisoriumot.

Ezen munkát 1861 november óta az utolsó stadiumba jött át; és személyzete az egyénenkénti felszólamlások elhatározásával foglalkozik.

Nem tartozhatik tárgyunkhoz azon küzdelem történetének leírása, mely 1851-től 1862-ig a különböző felek között időszakonként felmerült; egyedül azt emeljük ki, hogy hazánk nagy birtokosai az összes adózó birtokos nép érdekében is aggodalmakat egészen a trón szalmolyáig feljutatni el nem mulatták. S ha szinte azok itt ott más nézpontból bíráltak is meg, mégis anyagi érdekeink fontosságánál fogva minden birtokos mulasztatlan önmaga iránti kötelességének tekintjük azt, hogy a biztosok eleve történt értesítésére az egyéni sérelmek elhatározásán (melyek közé tartozik a földjövdelemre legnagyobb befolyással bíró és jelenleg nagyon terhelő egyes részletek osztályba sorozása is), megjelenjenek, és azok orvoslását akár történeti reclamatio akár nem, annyival inkább szorgalmazzák, mivel a katasteri személyzet részére kiadott legmagasb utasítás minden méltányos felszólalások lelkiismeretes elhatározását rendeli.

A birtokos osztály részvételét a többiek közt eléggé indokolja azon körülmény is, hogy miután a hazai viszonyokkal ismeretesebb számos egyének hivatalaikról idő folytán lemondottak, tehát helyüket szükségessé nem derültek is be kellett töltetni, kik is a helyi viszonyokkal ismeretes birtokosok közreműködését és felvilágosítását méltán igénylik, és hisszük, hogy szívesen el is fogadják. De indokolja továbbá az is, hogy míg a

egyfelől a végleges urbéri kárpótlás kitisztázhatása az adó-provisorium siető befejezésétől függ; másfelől a mondott adó-ideiglenesség munkálatai szolgálnak a földterhermentesítés ügy alapjául is. És mentől helyesebben lesznek a birtok-ívek a tulajdonosság, térmérték és művelési ágat illetőleg szerkesztve, annál gyorsabban és hibátlanabban fog a végleges kárpótlás is kiszolgáltatni!

II. A földterhermentesítés ügyét illetőleg.

Hálás köszönettel tartozunk ö cs. kir. ap. Felségének, hogy a birtokos osztály elhírelmeit meghallgatva, az urbéri viszonyokból kibontakozhatást egy közelebbi kegyelmes rendelettel kívánta előmozdítani.

Ugyanis e tekintetből, az ország különböző pontjain bizonyos számu földterhermentesítési bizottmányok felállítását kegyeskedett elrendelni, melyek hatásköréhez fog tartozni a mint gyanítani lehet:

1) a még hátra levő előleges urbéri kárpótlási bejelentések valósitása;

2) még az egyénenkénti felszólalások befejezése előtt kiadandó egy utólagos kárpótlás. Továbbá:

3) a végleges kárpótlás kitudása s megállitása; és végre:

4) az urbéri, fiscalis s még hátra levő egyházi tizedek igazolása és elhatározása.

Tájékoztathatunk e tekintetből elmondjuk rendre minden pontra rövidbe foglalt magunk nézetei közül azokat, melyek inkább közérdekeltek.

Az 1. pont alá tartozhatnak tehát azon utólagos urbéri kárpótlási bejelentések, melyek már felmerültek, vagy jövőre felmerülendők és még nem verificáltak, következésképp az ilyen birtokokra még semminemű kárpótlás nem adatott ki, és nem is adható, míg a szokott tárgyaláson keresztül nem vitetett.

A 2. pontot illetőleg: Tudva van, hogy előleges kárpótlás általánosán csak azon birtok-ívek alapján adatott, mely ívekbe t. i. a földterület egyszerű bevallás után jegyezett fel.

Miután azonban a katasteri mérnökök minden helységben az együttes felmérést dőlönként, ennek alapján pedig az ügyvezetők részletenként már végrehajtották: annak ötletéből, hogy a kárpótlandó terület ne talán megnevekedett, az illető jogosítottak addig is, míg a katasteri individualis reclamatio befejezethetnének, egy utólagos kárpótlásért folyamodhatnak, következésképp mindazon volt földesurak, kik egy utólagos (de véglegesnek nem tekinthető) kárpótlásra, a kártalanítandó terület megnevekedése tekintetéből még igényeket képezni magokat jogosítottaknak hinnék, az iránti kérelmeikkel a kitűzött határnapig a f. kir. főkörmányszékhez járulhatnak.

Mint hogy ezen munkát a katasteri felügyelőségek székhelyein, az ottani levéltári adatok segédelmével eszközölhetők, tehát hogy az ügyfolyam akadályozva ne legyen a helybeli birtokosoknak is érdekében áll oda hatni, hogy a faluban heverő birtok-ívek a közgazgatási hivatalok útján kellő helyre beszállgaltassanak. Ellenkező esetben az illetők kérelme ellátatlanul marad mindaddig, míg a szükséges adatok be nem kerülnek.

Csak azt kívánjuk még megjegyezni, miszerint az ezen stadiumbeli munkálatok megkezdésére az országos földterhermentesítési bizottmány köréből Kolozsvár, Enyed, Déva, Szeben- és Beszterczére egyes hivatalnokok már ki is küldettek. Mindazonáltal reményelünk lehet, hogy az ügy ezen ága is, mely munka természeténél, összefüggésénél és

sebebb kezelhetésénél fogva több személy együtt működését igényli, a felállítandó bizottmányokhoz leszen utasítva.

A 3. pont szerint: A megszüntetett urbéri szolgálmanyokért járuló végleges kárpótlás kitudása és megállitása a bizottmány leglényegesebb teendői közé tartozik.

Ez a munkát községenként vitethetik véghez, és csak is olyan helységben, hol az egyénenkénti felszólamlások végképen be vannak fejezve, és az eredmény a katasteri munkálatokba tehát a birtok-ívekbe is be van vezetve.

Vélekedésünk szerint itten nem szorítkozhatik a bizottmány csak is azon földek kitisztázására, melyek kezdetben mint urbéri ségek valósitattak; mert a régi birtok-ívek hiányosak lévén, a kezdetben véghezvitt verificatio alkalmával sok egyes kárpótlás alá tartozó részletek ki is maradhattak: következőleg szükséges ezen utolsó eljárásnál minden egyes volt földesur volt alattvalójának olyan részleteit, melyek tiszta urbériségnek bizonyulnak be: a kárpótlandó birtokösszegbe felvenni még azon esetben is, ha azok nem verificáltak, valamint megfordítva, a nem urbéri természetűeket, vagy másint is országos kárpótlás alá nem tartozókat kihagyni, ha szinte az ilyenek a verification vétségéből keresztül is csuszak volna!

A most mondottakból kifolyólag egy általánosán elfertjedt és a vesztett földesuraknak méltó aggodalmát említjük fel alkalmilag; értjük ez alatt a legelőket, melyek a l. f. nyílt rendelet szerint is kárpótlás alá nem tartoznak. De mint hogy a legmagasabb nyíltparancs a rendes közlegelők és a katasteri munkálatokba felirt szántó- vagy kaszáló-féle legelők között különbséget nem teszen minden hihetőséggel azért, mert meggyőződésünk szerint a közönséges legelőken kívül másokat nem is értett: tehát eddig elé a kormánykörökben, s a tapasztalás szerint a felosztott földterhermentesítési igazgatóság közgeinél azon téves hiedelem létezett, hogy miután a földterhermentesítés alapjául a katasteri munkálatok vannak megrendelve, tehát ha valamely részlet bármilyen okon a birtok-ívekbe legelőnek vétetett fel, az kárpótlás alá be nem vonható.

De miután az erdélyi földadó-provisoriumra vonatkozó 1850-ki l. f. nyíltrendelet legelőnek csak azon részleteket határozta felvétetni, melyeknek gazdasági állandó rendelkezése a legeltetésben, és haszna ezen íly módoni jövedelmezetésben áll: méltán lehet következtetni, hogy a földterhermentesítést tárgyzó 1854-diki nyíltparancs is egyedül az állandó közlegelő helyeket vette ki a kárpótlás alól, mely legfelsőbb intézkedésen a birtokos osztály még is nyugszik. De igen is aggodalma van az iránt, hogy a volt colonusok egyes kisebb-nagyobb szántó és kaszáló helyei, melyek vagy csekélyebb termőképessegűek, vagy a miatt, mert földkönyv szerkesztésekor ideiglenesen parlagba hagyatván, legelőnek irattak fel, mint ilyenek a kezdetben véghez vitt verificatio alkalmával a kárpótlandó területből kihagyattak volt.

Mint hogy azonban a kérdéses legelők (tulajdonképeni rendeltetésük szerint vagy szántók, vagy kaszálók) a kárpótlandó urbéri államany olyan kiegészítő részei, melyek után régen is adó fizetett, urbéri szolgálat és közteher hordozása teljesített, s mint hogy továbbá a volt földesurak nem bűnhődhetnek azért, ha az íly részletek a birtok-ívekbe legelőnek vétetett fel, s mint hogy végre a kegyelmes nyíltrendelethez kifejezett elvvel is elölneknek az, hogy valamely tiszta urbé-

riségnek bebizonyult földrészt országjövdelemi kárpótlás nélkül vétessek el: ez okon méltán remélhetjük, hogy a magas kormány az ebből keletkezett méltányos aggodalmak elenyésztesése tekintetéből a felállítandó bizottmányokat jövendőre nézve más irányba fogja utasítani.

Hogy magunkat jobban megértethessük, az előbb mondottak tisztább felderítésére példát is hozunk fel még pedig a jelentősebb esetek közül. De hogy tömegesen ne soroljuk fel főleg a mezőségi helységeket, felidézzük csak Kara és Szováth községeket, melyeknek határain egész dőlők a földkönyv első felvételkor t. i. 1851/3-ban ideiglenesen parlagba hagyatván, a birtok-ívekbe legelőknak jegyeztettek be: holott az azon dőlőkbeli egyes részletek, mint szántó földek voltak az urbéris örökségek után kiosztva, s rendeltetésük szerint ma is azon művelési ág alá tartoznak; mit igazol az is, hogy Karában a kérdéses dőlő részletei talán 1856-ban már tetteleg fel is szántattak az egyes tulajdonosok által; sőt a rectificált birtok-ívekben is ma már, mint szántó földek jönnek elő; és mégis sem egyik, sem másik helységbeli volt földesurak talán százakra rugó holdterület után kárpótlást maig sem kaptak csak azért, mert a szóban levő részletek, mint legelők szerepelvén a katasteri munkálatokban, a felosztott igazoló bizottmány által nem verificáltak, mit mi sem az igazsággal, sem a legkegyelmesebb nyíltrendelet jól felfogott értelmével összeegyeztetni nem bírnak!

(Vége következik.)

A kolozsvári löversenyek sorozata 1863.

(September 20., 21., 22-dikén).

Első nap, vasárnap september 20-án.

I. Vadász verseny 600. frt. osztr. ért.

Futbat minden nem telvér, bár mely nemű ló, mely a kolozsvári kopó-falka után a futtatás előtti vadász idényben legalább hat-szor volt lovagolva. Távolság 2 ang. mtfld. a nem jelezett lovak által fel óra közre mindaddig ismételve, míg valamelyik kétszer lett nyertes. Teher 5. é. 130 font, 6. é. 135, idősb-re 140 font, ménlóra 3 fonttal több. Lóra, mely már valahol nyert 6 fonttal több. Ha nincs négy aláíró, nincs futás. Tétel 25 frt. Fuss vagy fizess. A tétössz a kolozsvári angol kopó-falka fentartására fordítottak. Urlovarok. Nevezés, september 19-én, déli 12 óráig.

II. Második osztályú császári díj 300 császári arany.

Futbat minden Erdélyben elletett és felnevelt kanca és mén. Távolság 2 ang. mtfld. Tétel 100 frt, bánat 50 frt. o. é. ha azonban 4 héttel a verseny előtt vonatik vissza, csak 25 frt. Teher 3 é. 90 font, 4 é. 105 font, 5 é. 111 font, 6 é. és idősb-re 114 font. Minden nem Erdélyben foganszott, de az anyával behozott csikóra 3 fonttal több, kancaóra 3 fonttal kevesebb. Lóra, mely már egy 600 vagy 500 aranyból álló császárdíj nyert 3 fonttal, mely 2 vagy 3 ilyen díj nyert 5 fonttal több. A tétel és bánat-összevge fele az első, fele a 2-ik lőé. Nevezés, augusztus 1-én, déli 12 óráig.

III. Pony verseny tiszteletdíj, adja a lovaregylet.

Futbat minden 14½ markon alóli ló. Teher kiegyenlítés nélkül. Tétel 15 frt. Fuss vagy fizess Ifjú urlovarok. Távolság 1 mtfld. Nevezés september 19-én, déli 12 óráig.

IV. Ivadék verseny

Indítványozta Tisza László. — Futbat minden a volt Erdélyben 1860-ban kolozsvári versenyegyleti tag birtokában elletett csikó. Távolság 1 mtfld. Teher 110 font, kancaóra és herélre 3 fonttal, félvérre 5 fonttal kevesebb. Tétel 10 darab arany. Fuss vagy fizess. A csikókat nevezni kell 1863 január 15-éig a kolozsvári versenyegylet titoknokánál. — A szves tétel 100 darab arany erejéig az első lőé, ha a tétel ez összevgnél többre menne, az azon teli oszlik az első és második ló közt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.